

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów	23
Wprowadzenie	29

Część pierwsza. Zagadnienia ogólne

Adam Erechemla

Rozdział 1. Prawo ochrony środowiska Unii Europejskiej	34
1.1. Uwagi wprowadzające	34
1.2. Akty prawne Unii Europejskiej	39
1.3. BAT–Najlepsze Dostępne Techniki	40
1.4. Dostęp do informacji o środowisku	42
1.5. Dyrektywy nowego podejścia	43
1.6. Ekologiczne zamówienia publiczne	44
1.7. Europejska Agencja Ochrony Środowiska	46
1.8. Komisja Europejska	47
1.9. Odzyskiwanie oparów benzyny	48
1.10. Pakiet klimatyczny	49
1.11. Parlament Europejski	53
1.12. Pestycydy	54
1.13. Programy działań w ochronie środowiska	56
1.14. REACH	58
1.15. Rtęć	61
1.16. Strategie tematyczne Unii Europejskiej	63

Anna Barczak

Rozdział 2. Zadania organów administracji w zakresie ochrony środowiska	65
2.1. Uwagi wprowadzające	65
2.2. Gromadzenie, udostępnianie danych objętych państwowym monitoringiem środowiska	65
2.3. Inspekcja Ochrony Środowiska a organy samorządu terytorialnego	65
2.4. Koordynacja państwowego monitoringu środowiska	66
2.5. Krajowe i lokalne planowanie strategiczne w ochronie środowiska	66
2.6. Państwowy monitoring środowiska	67
2.7. Programy państwowego monitoringu środowiska	67

2.8. Wykonywanie zadań kontrolnych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.	68
2.9. Zadania kontrolno-nadzorcze wykonywane przez administrację ogólną.	68
2.10. Zadania o charakterze bezpośrednio-wykonawczym.	69
2.11. Zadania o charakterze kontrolno-nadzorczym.	69
2.12. Zadania o charakterze organizatorskim.	70
2.13. Zadania o charakterze zobowiązująco-reglamentacyjnym.	70
2.14. Zadania wykonywane przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska.	71

Marek Lewicki

Rozdział 3. Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie	73
3.1. Uwagi wprowadzające.	73
3.2. Fakultatywna odmowa udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie.	73
3.3. Informacje o środowisku i jego ochronie podlegające udostępnieniu.	74
3.4. Obligatoryjna odmowa udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie.	75
3.5. Opłaty za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie.	76
3.6. Podmioty uprawnione do uzyskania informacji o środowisku i jego ochronie.	77
3.7. Termin udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie.	78
3.8. Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie za pośrednictwem publicznie dostępnych wykazów.	79
3.9. Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie za pośrednictwem systemów eleinformatycznych.	79
3.10. Udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie na wniosek.	80

Przemysław Wilczyński

Rozdział 4. Udział społeczeństwa w ochronie środowiska	82
4.1. Uwagi wprowadzające.	82
4.2. Działalność pożytku publicznego.	83
4.3. Inicjatywa lokalna.	84
4.4. Konwencja z Aarhus.	84
4.5. Organizacja ekologiczna.	85
4.6. Organizacja pozarządowa.	86
4.7. Organizacja pożytku publicznego.	86
4.8. Organizacja społeczna.	87
4.9. Stowarzyszenie i fundacja.	88
4.10. Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji z zakresu ochrony środowiska wymagających udziału społeczeństwa.	89
4.11. Udział społeczeństwa w opracowywaniu dokumentów z zakresu ochrony środowiska wymagających udziału społeczeństwa.	89
4.12. Wolontariat.	90
4.13. Zasada pomocniczości.	91

Aneta Kaźmierska-Patrzyzna

Rozdział 5. Oceny oddziaływania na środowisko	92
5.1. Uwagi wprowadzające.	92
5.2. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (decyzja środowiskowa).	93
5.3. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 (procedura „naturowa”).	95

5.4. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (procedura podstawowa)	96
5.5. Ponowne przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (procedura uzupełniająca)	96
5.6. Prognoza oddziaływania na środowisko	97
5.7. Przedsięwzięcia wymagające oceny	98
5.8. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	98
5.9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	99
5.10. Transgraniczna ocena oddziaływania na środowisko	100

*Katarzyna Kaźmierska-Stępnia*k

Rozdział 6. Systemy zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwie	101
6.1. Uwagi wprowadzające	101
6.2. Audyty środowiskowe	104
6.3. Deklaracja środowiskowa, weryfikacja deklaracji, walidacja	105
6.4. Etykiety i deklaracje środowiskowe	107
6.5. Logo EMAS	108
6.6. Organizacja, obiekt, klaster	108
6.7. Organy właściwe	109
6.8. Polityka środowiskowa	111
6.9. Program środowiskowy	111
6.10. Rejestracja, zawieszenie, wykreślenie z rejestru EMAS	112
6.11. Weryfikator środowiskowy	113

Agnieszka Jaworowicz-Rudolf

Rozdział 7. Instrumenty finansowo-prawnoochrony środowiska	115
7.1. Zagadnienia wprowadzające	115
7.2. Administracyjne kary pieniężne za naruszanie wymagań ochrony środowiska	117
7.3. Administracyjne sankcje finansowe za naruszanie zasad korzystania ze środowiska	117
7.4. Ewidencja dla celu obowiązku opłatowego	118
7.5. Fundusze celowe	118
7.6. Kara biegnąca oraz tzw. kara łączna	119
7.7. Nadzór nad realizacją obowiązku wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska	120
7.8. Opłaty podwyższone	121
7.9. Opłaty za korzystanie ze środowiska przewidywane przez ustawę Prawo ochrony środowiska	121
7.10. Podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska	121
7.11. Prawo wnioskowania o odroczenie, zmniejszenie oraz umorzenie opłat podwyższonych za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych	122
7.12. Przesłanki różnicowania wysokości opłat za korzystanie ze środowiska	123
7.13. Stawki opłat za korzystanie ze środowiska	124
7.14. Wykaz informacji i danych wykorzystanych do ustalenia należnej opłaty za korzystanie ze środowiska	124
7.15. Wyliczenie wysokości należnej opłaty za korzystanie ze środowiska i jej wniesienie – zasada samonaliczania	124
7.16. Wysokość administracyjnych kar pieniężnych	125
7.17. Zapłata administracyjnej kary pieniężnej	125
7.18. Zwolnienia z opłat za korzystanie ze środowiska o charakterze przedmiotowym	125

Agnieszka Jaworowicz-Rudolf

Rozdział 8. Odpowiedzialność prawna w ochronie środowiska	127
8.1. Zagadnienia wprowadzające	127
8.2. Działania naprawcze	127
8.3. Działania zapobiegawcze	128
8.4. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych.	129
8.5. Nakaz wstrzymania prowadzonej działalności	129
8.6. Obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko i przywrócenia go do stanu poprzedniego	130
8.7. Odpowiedzialność administracyjna w ochronie środowiska	130
8.8. Odpowiedzialność cywilnoprawna w ochronie środowiska	131
8.9. Odpowiedzialność karna w ochronie środowiska	132
8.10. Rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku.	132
8.11. Szkada w środowisku	133
8.12. Uzgodnienie warunków działań naprawczych	134
8.13. Zgłoszenie o szkodzie w środowisku	134

Renata Lewicka

Rozdział 9. Prawo do sądu w sprawach z zakresu ochrony środowiska	135
9.1. Uwagi wprowadzające	135
9.2. Legalność jako kryterium kontroli administracji publicznej sprawowanej przez sądy administracyjne	136
9.3. Orzeczenia kończące postępowanie sądowe	136
9.4. Postępowanie dowodowe w sprawach cywilnych (orzeczenia)	136
9.5. Postępowanie dowodowe w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia	137
9.6. Postępowanie dowodowe w sprawach sędowoadministracyjnych	137
9.7. Postępowanie w sprawach gospodarczych	137
9.8. Powództwo cywilne	139
9.9. Prawo do sądu	140
9.10. Skarga do sądu administracyjnego	141
9.11. Strona postępowania cywilnego	143
9.12. Strona postępowania karnego	143
9.13. Strona postępowania sędowoadministracyjnego	144
9.14. Środki zaskarżenia w postępowaniu sądowym	145
9.15. Właściwość i struktura sądów w Polsce	146
9.16. Wszczęcie postępowania sądowego	147
9.17. Wyczerpanie środków zaskarżenia jako przesłanka wniesienia skargi do sądu administracyjnego	148

Marek Lewicki, Renata Lewicka

Rozdział 10. Postępowanie administracyjne w sprawach z zakresu ochrony środowiska	149
10.1. Uwagi wprowadzające	149
10.2. Decyzja jako forma rozstrzygnięcia w postępowaniu administracyjnym	149
10.3. Doręczenia w postępowaniu administracyjnym	151
10.4. Dowody w postępowaniu administracyjnym	151

10.5. Nadzwyczajne środki weryfikacji rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniu administracyjnym	152
10.6. Odwołanie w postępowaniu administracyjnym	154
10.7. Postanowienie jako forma rozstrzygnięcia w postępowaniu administracyjnym	154
10.8. Strona postępowania administracyjnego	155
10.9. Ugoda w postępowaniu administracyjnym	156
10.10. Właściwość organu (instancyjna, miejscowa, rzeczowa)	156
10.11. Wszczęcie postępowania administracyjnego (na wniosek i z urzędu)	158
10.12. Zasady ogólne postępowania administracyjnego	159
10.13. Zażalenie na niezakończoną sprawę w terminie	159
10.14. Zażalenie w postępowaniu administracyjnym	160

Agnieszka Wilczyńska

Rozdział 11. Podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej

11.1. Uwagi wprowadzające	161
11.2. Akty kwalifikacyjne	161
11.3. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	162
11.4. Działalność gospodarcza	162
11.5. Europejski obszar gospodarczy	162
11.6. Ewidencja Działalności Gospodarczej	163
11.7. Koncesja	163
11.8. Koncesja na roboty budowlane lub usługi	163
11.9. Konkurencja (nieuczciwa konkurencja, ochrona konkurencji)	163
11.10. Krajowy Rejestr Sądowy	164
11.11. Mikroprzedsiębiorca (mały przedsiębiorca, średni przedsiębiorca)	164
11.12. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego	165
11.13. Osoba zagraniczna	165
11.14. Partnerstwo publiczno-prywatne	165
11.15. Pomoc publiczna	166
11.16. Przedsiębiorca	166
11.17. Przedsiębiorca zagraniczny (przedsiębiorstwo zagraniczne, przedsiębiorstwo z udziałem zagranicznym)	167
11.18. Przedsiębiorstwo	167
11.19. Przedstawicielstwo przedsiębiorcy zagranicznego	168
11.20. Regulamentacja działalności gospodarczej	168
11.21. Regulowana działalność gospodarcza	169
11.22. Rejestr działalności regulowanej	170
11.23. Rejestr przedsiębiorców	170
11.24. Rzemiosło	170
11.25. Samorządy gospodarcze	171
11.26. Samorządy zawodowe	171
11.27. Specjalna strefa ekonomiczna	172
11.28. Spółdzielnia	172
11.29. Spółdzielnia europejska	172
11.30. Zamówienia publiczne	173
11.31. Zezwolenie (licencja, zgoda)	173

Część druga. Sektorowe regulacje ochrony środowiska

Piotr Korzeniowski

Rozdział 12. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom	176
12.1. Uwagi wprowadzające	176
12.2. Drogi, linie kolejowe, linie tramwajowe, lotniska oraz porty	177
12.3. Eksploatacja instalacji	178
12.4. Emisja	179
12.5. Instalacja	179
12.6. Najlepsza dostępna technika	179
12.7. Obowiązki podmiotu korzystającego ze środowiska	180
12.8. Obszar ograniczonego użytkowania	180
12.9. Podmiot korzystający ze środowiska	182
12.10. Pozwolenie emisyjne	182
12.11. Pozwolenie zintegrowane	184
12.12. Produkty	185
12.13. Programy dostosowawcze	186
12.14. Prowadzący instalację	187
12.15. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom	188
12.16. Standardy emisyjne z instalacji	189
12.17. Standard jakości środowiska	189
12.18. Strefy przemysłowe	189
12.19. Substancje	190

Piotr Korzeniowski

Rozdział 13. Ochrona powietrza	192
13.1. Uwagi wprowadzające	192
13.2. Handel uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji	193
13.3. Kary pieniężne przewidziane w ustawie z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji ...	194
13.4. Krajowy Administrator Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji (KASHUE) ...	194
13.5. Krajowy Plan Rozdziału Upnień	195
13.6. Monitorowanie wielkości emisji i rozliczanie uprawnień do emisji	195
13.7. Obowiązek prowadzenia pomiarów emisji	196
13.8. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian	196
13.9. Ochrona powietrza	196
13.10. Ochrona przed hałasem	197
13.11. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	198
13.12. Ochrona warstwy ozonowej	198
13.13. Pozwolenie na emisję gazów i pyłów do powietrza	199
13.14. Programy służące doprowadzeniu do przestrzegania standardów jakości środowiska	199
13.15. Protokół z Kioto do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	200
13.16. Przyznawanie i wykorzystywanie uprawnień do emisji	201
13.17. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	201
13.18. Standardy emisyjne z instalacji w zakresie wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza	203

13.19. System handlu uprawnieniami do emisji.	204
13.20. System zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji	204
13.21. Wartości odniesienia	204
13.22. Zezwolenie w systemie handlu uprawnieniami do emisji	205

Joanna Sylwia Kierzkowska

Rozdział 14. Poważne awarie i postępowanie z substancjami chemicznymi	206
14.1. Uwagi wprowadzające	206
14.2. Poważne awarie przemysłowe	207
14.3. Programy zapobiegania awariom	207
14.4. System bezpieczeństwa	209
14.5. Raport o bezpieczeństwie	209
14.6. Kwalifikacja do zakładów o dużym ryzyku powstania awarii (ZZR)	213
14.7. Kwalifikacja do zakładów o dużym ryzyku powstania awarii (ZDR)	217
14.8. Plan wewnętrzny	219
14.9. Plan zewnętrzny	221
14.10. Postępowanie z substancjami chemicznymi	222

Piotr Korzeniowski

Rozdział 15. Gospodarowanie odpadami	228
15.1. Uwagi wprowadzające	228
15.2. Gospodarowanie odpadami	232
15.3. Informacja o wytworzonych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami	233
15.4. Łączenie decyzji zezwalających na wytwarzanie i gospodarowanie odpadami	233
15.5. Magazynowanie odpadów.	234
15.6. Obowiązek prowadzenia ewidencji odpadów	235
15.7. Odmowa wydania pozwolenia na wytwarzanie odpadów	236
15.8. Odmowa wydania zezwolenia na odzysk, unieszkodliwianie, zbieranie lub transport odpadów	237
15.9. Odpad	237
15.10. Odzysk	237
15.11. Plany gospodarki odpadami	239
15.12. Posiadacz odpadów	240
15.13. Pozwolenie na wytwarzanie odpadów.	240
15.14. Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	242
15.15. Recykling.	244
15.16. Selektywne zbieranie odpadów	244
15.17. Składowanie odpadów.	244
15.18. Szczególne zasady gospodarowania niektórymi rodzajami odpadów	252
15.19. Termiczne przekształcanie odpadów.	253
15.20. Unieszkodliwianie odpadów	255
15.21. Wezwanie do zaniechania naruszeń posiadacza odpadów, który uzyskał zezwolenie na odzysk, unieszkodliwianie, zbierania odpadów, lub transport odpadów	256
15.22. Wezwanie wytwórcy odpadów do niezwłocznego zaniechania naruszeń	256
15.23. Wytwórca odpadów.	257
15.24. Zakaz mieszania odpadów	257

15.25. Zakazy dotyczące zbierania odpadów	258
15.26. Zasady gospodarowania odpadami	258
15.27. Zezwolenie na odzysk lub unieszkodliwianie odpadów	259
15.28. Wstrzymanie działalności i podjęcie wstrzymanej działalności	261
15.29. Zezwolenie na zbieranie lub transport odpadów.	262
15.30. Zlecenie wykonania obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów-przenieszenie odpowiedzialności za gospodarowanie odpadami.	263

Piotr Korzeniowski

Rozdział 16. Postępowanie z odpadami opakowaniowymi i niektórymi innymi rodzajami odpadów	264
16.1. Uwagi wprowadzające	264
16.2. Działania edukacyjne w zakresie właściwego gospodarowania odpadami opakowaniowymi	266
16.3. Obowiązek sprawozdawczy.	266
16.4. Obowiązek ustalenia kaucji na opakowania jednostkowe środków niebezpiecznych	266
16.5. Obowiązki eksportera i dokonującego wewnątrzwspólnotowej dostawy produktów w opakowaniach	267
16.6. Obowiązki producenta, importera, dokonującego wewnątrzwspólnotowego nabycia, eksportera i dokonującego wewnątrzwspólnotowej dostawy opakowań	267
16.7. Obowiązki producenta, importera, dokonującego wewnątrzwspólnotowego nabycia, eksportera i dokonującego wewnątrzwspólnotowej dostawy produktów w opakowaniach	267
16.8. Obowiązki sprzedawcy i użytkownika produktów w opakowaniach.	268
16.9. Obowiązki sprzedawcy środków niebezpiecznych	268
16.10. Odpady opakowaniowe	269
16.11. Opakowanie	269
16.12. Porozumienie z producentami, importerami i dokonującymi wewnątrzwspólnotowego nabycia środków niebezpiecznych.	270
16.13. Właściwości opakowań	270
16.14. Znakowanie opakowań	271

Piotr Korzeniowski

Rozdział 17. Obowiązki przedsiębiorców wynikające z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi opakowaniami oraz opłacie produktowej i opłacie depozytowej	272
17.1. Uwagi wprowadzające	272
17.2. Brak dokonania wpłaty opłaty produktowej	273
17.3. Dokumenty potwierdzające odzysk i recykling	274
17.4. Obliczanie osiągniętych poziomów odzysku przez przedsiębiorcę.	274
17.5. Obliczenie opłaty produktowej.	275
17.6. Obowiązek organizacji odzysku dotyczący złożenia marszałkowi województwa sprawozdania rocznego	275
17.7. Obowiązek prowadzenia odzysku	275
17.8. Obowiązek przedsiębiorcy dotyczący złożenia marszałkowi województwa sprawozdania rocznego	276

17.9. Obowiązek złożenia marszałkowi województwa rocznego sprawozdania o wysokości należnej opłaty produktowej	276
17.10. Obowiązki przedsiębiorców	276
17.11. Opakowanie wielomateriałowe	277
17.12. Opłata produktowa	277
17.13. Poziom odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych	277
17.14. Przedsiębiorca	277
17.15. Sposób osiągania odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych	277
17.16. Organizacja odzysku	277
17.17. Ustalenie masy lub ilości odpadów poddanych odzyskowi i recyklingowi oraz sposobu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych	278
17.18. Wewnątrzspółnotowa dostawa produktów lub produktów w opakowaniach	278
17.19. Wewnątrzspółnotowe nabycie produktów lub produktów w opakowaniach	278
17.20. Wewnątrzspółnotowy nabywca	279
17.21. Zawiadomienie marszałka województwa	279

Piotr Korzeniowski

Rozdział 18. Postępowanie z pojazdami samochodowymi wycofanymi z użytku	280
18.1. Uwagi wprowadzające	280
18.2. Dzień wprowadzenia pojazdu na terytorium kraju	281
18.3. Obowiązek opracowania informacji dotyczącej sposobu demontażu nowego typu pojazdu przez wprowadzającego pojazd	281
18.4. Obowiązek osiągania poziomu odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji przez przedsiębiorcę prowadzącego stację demontażu	282
18.5. Obowiązek prowadzenia ewidencji zaświadczeń o demontażu pojazdu oraz zaświadczeń o przyjęciu niekompletnego pojazdu	282
18.6. Obowiązek wydania zaświadczenia potwierdzającego odzysk lub recykling	282
18.7. Obowiązek sporządzenia przez prowadzącego stację demontażu rocznego sprawozdania	283
18.8. Obowiązek zapewnienia oznaczania przedmiotów wyposażenia i części pojazdów	283
18.9. Obowiązek zapewnienia sieci zbierania pojazdów	283
18.10. Obowiązek złożenia zawiadomienia o zakończeniu działalności w zakresie zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji	284
18.11. Obowiązki producentów pojazdów	284
18.12. Obowiązki przedsiębiorców prowadzących punkty zbierania pojazdów	285
18.13. Obowiązki przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu	285
18.14. Obowiązki przedsiębiorców prowadzących strzępiarki	286
18.15. Obowiązki właściciela pojazdu wycofanego z eksploatacji	286
18.16. Opłata za brak sieci	286
18.17. Pojazd wycofany z eksploatacji	287
18.18. Ponowne użycie	287
18.19. Przetwarzanie	288
18.20. Roczne sprawozdanie o wysokości należnej opłaty za brak sieci	288
18.21. Stacja demontażu	288
18.22. Strzępiarka	289
18.23. Unieważnienie dowodu rejestracyjnego, karty pojazdu oraz tablic rejestracyjnych	289
18.24. Wewnątrzspółnotowe nabycie	289

18.25. Wprowadzający pojazd	289
18.26. Wymagania dotyczące materiałów, przedmiotów wyposażenia i części pojazdów . . .	289
18.27. Zawiadomienie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęciu działalności w zakresie produkcji, importu lub wewnątrzwspólnotowego nabycia pojazdów.	290
18.28. Zawiadomienie o zakończeniu działalności w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji lub o rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy z przedsiębiorcą prowadzącym punkt zbierania pojazdów	290
18.29. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów przedsiębiorcy prowadzącemu punkt zbierania pojazdów	291

Piotr Korzeniowski

Rozdział 19. Postępowanie ze użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym.	292
19.1. Uwagi wprowadzające	292
19.2. Demontaż użytego sprzętu	294
19.3. Informacja dotycząca ponownego użycia i przetwarzania użytego sprzętu	294
19.4. Kontrola zakładu przetwarzania	294
19.5. Koszty zbierania, przetwarzania, odzysku, w tym recyklingu, i unieszkodliwiania użytego sprzętu	294
19.6. Nadanie przedsiębiorcy numeru rejestrowego	295
19.7. Obowiązek zorganizowania i sfinansowania zbierania, przetwarzania, odzysku, w tym recyklingu, i unieszkodliwiania użytego sprzętu pochodzącego od użytkowników innych niż gospodarstwa domowe	295
19.8. Obowiązek informacyjny realizowany na podstawie art. 39 u.z.s. e.e.	295
19.9. Obowiązek osiągnięcia minimalnych rocznych poziomów zbierania użytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych	295
19.10. Obowiązek osiągnięcia wskazanych poziomów odzysku i recyklingu	296
19.11. Obowiązek prowadzenia dodatkowej ewidencji	296
19.12. Obowiązek przedłożenia sprawozdania o ilości i masie sprzętu wprowadzonego do obrotu.	296
19.13. Obowiązek przedłożenia sprawozdania o masie przyjętych oraz poddanych odpowiednio recyklingowi lub innym niż recykling procesom odzysku odpadów pochodzących ze użytego sprzętu	297
19.14. Obowiązek przekazania odpadów powstałych w wyniku przetworzenia użytego sprzętu prowadzącemu działalność w zakresie recyklingu lub prowadzącemu działalność w zakresie innych niż recykling procesów odzysku.	297
19.15. Obowiązek sporządzenia i przedłożenia sprawozdania przez wprowadzającego sprzęt.	297
19.16. Obowiązek zbierającego użyty sprzęt sporządzenia i przedłożenia sprawozdania . .	298
19.17. Obowiązek uiszczenia opłat	298
19.18. Obowiązek wydania zaświadczenia o użytych sprzęcie	298
19.19. Obowiązek wydania zaświadczenia potwierdzającego inne niż recykling procesy odzysku	298
19.20. Obowiązek wydania zaświadczenia potwierdzającego recykling	299
19.21. Obowiązek zachowania tajemnicy przez organizację odzysku	299
19.22. Obowiązek zapewnienia zbierania użytego sprzętu	299
19.23. Obowiązek zawarcia umowy z prowadzącymi zakłady przetwarzania, wpisanymi do rejestru, o zdolnościach przetwórczych umożliwiających przetworzenie zebranego użytego sprzętu	300

19.24. Obowiązek złożenia sprawozdania Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska	300
19.25. Obowiązek złożenia wniosku o wpis do rejestru	300
19.26. Obowiązek złożenia wniosku o wykreślenie z rejestru	300
19.27. Obowiązek zorganizowania i sfinansowania odbierania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych	301
19.28. Obowiązki prowadzącego punkt serwisowy	301
19.29. Obowiązki prowadzącego zakład przetwarzania	301
19.30. Obowiązki sprzedawcy detalicznego i sprzedawcy hurtowego sprzętu przeznaczonego dla gospodarstw domowych	301
19.31. Obowiązki użytkownika sprzętu.	301
19.32. Obowiązki wprowadzającego sprzęt	302
19.33. Obowiązki zbierającego zużyty sprzęt	302
19.34. Opłata produktowa	302
19.35. Organizacja odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego	303
19.36. Ponowne użycie.	303
19.37. Prowadzenie publicznych kampanii edukacyjnych	303
19.38. Przedmiot działania organizacji odzysku	304
19.39. Przetwarzanie	304
19.40. Rozliczenie zabezpieczenia finansowego	305
19.41. Sprzęt	305
19.42. Umowa finansowa	305
19.43. Ustalanie ilości i masy sprzętu wprowadzonego do obrotu na terytorium kraju	305
19.44. Weryfikacja danych zawartych w sprawozdaniach	305
19.45. Wewnątrzspółnotowa dostawa	306
19.46. Wewnątrzspółnotowe nabycie	306
19.47. Wprowadzający sprzęt	306
19.48. Wprowadzenie sprzętu do obrotu na terytorium kraju	306
19.49. Wprowadzenie sprzętu do obrotu	306
19.50. Wykreślenie przedsiębiorcy z rejestru	307
19.51. Wyposażenie zakładu przetwarzania	307
19.52. Zabezpieczenie finansowe.	307
19.53. Zadania Inspekcji Ochrony Środowiska	308
19.54. Zakład przetwarzania	308
19.55. Zbierający zużyty sprzęt	308
19.56. Zużyty sprzęt	308

Piotr Korzeniowski

Rozdział 20. Postępowanie ze zużytymi bateriami i akumulatorami	309
20.1. Uwagi wprowadzające	309
20.2. Obowiązek złożenia Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska wniosku o wpis do rejestru oraz uzyskania numeru rejestrowego	310
20.3. Obowiązek finansowania publicznych kampanii edukacyjnych	311
20.4. Obowiązek obliczenia i wpłaty należnej opłaty produktowej	311
20.5. Obowiązek odbierania zużytych baterii i akumulatorów	311
20.6. Obowiązek osiągania minimalnych poziomów wydajności recyklingu	311
20.7. Obowiązek pobrania opłaty depozytowej oraz potwierdzenia jej pobrania	312
20.8. Obowiązek prowadzenia ewidencji przez prowadzącego zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów	312
20.9. Obowiązek prowadzenia ewidencji przez wprowadzającego baterie i akumulatory	313

20.10. Obowiązek prowadzenia ewidencji przez zbierającego zużyte baterie lub zużyte akumulatory	313
20.11. Obowiązek przygotowania zużytych baterii i zużytych akumulatorów do recyklingu i unieszkodliwiania	313
20.12. Obowiązek uzyskania pozwolenia zintegrowanego przez prowadzącego zakład przetwarzania zużytych baterii samochodowych kwasowo-ołowiowych, zużytych akumulatorów samochodowych kwasowo-ołowiowych, zużytych baterii przemysłowych kwasowo-ołowiowych lub zużytych akumulatorów przemysłowych kwasowo-ołowiowych	314
20.13. Obowiązek wprowadzającego baterie przenośne lub akumulatory sporządzenia i przedłożenia rocznego sprawozdania o osiągniętych poziomach zbierania	314
20.14. Obowiązek zawarcia umowy z prowadzącym zakład przetwarzania zużytych baterii lub akumulatorów	314
20.15. Obowiązki prowadzącego miejsce odbioru	314
20.16. Obowiązki prowadzącego zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów	315
20.17. Obowiązki przedsiębiorcy świadczącego usługi w zakresie zużytych baterii lub zużytych akumulatorów	315
20.18. Obowiązki sprzedawcy detalicznego baterii przenośnych lub akumulatorów przenośnych, którego powierzchnia sprzedaży przekracza 25 m ²	315
20.19. Obowiązki sprzedawcy detalicznego baterii samochodowych kwasowo-ołowiowych, akumulatorów samochodowych kwasowo-ołowiowych, baterii przemysłowych kwasowo-ołowiowych lub akumulatorów przemysłowych kwasowo-ołowiowych	315
20.20. Obowiązki sprzedawcy hurtowego baterii przenośnych lub akumulatorów przenośnych	316
20.21. Obowiązki użytkowników końcowych	316
20.22. Obowiązki wprowadzających baterie lub akumulatory	316
20.23. Obowiązki wprowadzającego baterie przenośne.	316
20.24. Obowiązki wynikające z magazynowania i przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów.	317
20.25. Obowiązki zbierającego zużyte baterie lub zużyte akumulatory.	317
20.26. Opłata produktowa	317
20.27. Obowiązek zorganizowania i sfinansowania odbierania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych	318
20.28. Oznakowanie symbolem selektywnego zbierania	318
20.29. Poziom zbierania	318
20.30. Przetwarzanie	318
20.31. Rejestr wprowadzających baterie lub akumulatory oraz prowadzących zakłady przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów	318
20.32. Stawka opłaty depozytowej	319
20.33. Trwałe zakończenie działalności w zakresie wprowadzania do obrotu baterii lub akumulatorów na terytorium kraju lub przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów.	319
20.34. Użytkownik końcowy	319
20.35. Wpis do rejestru wprowadzającego baterie lub akumulatory	319
20.36. Wprowadzający baterie lub akumulatory	319
20.37. Wprowadzenie do obrotu baterii lub akumulatorów na terytorium kraju	319
20.38. Wykreślenie przedsiębiorcy z rejestru	320
20.39. Wymagania dla miejsc odbioru	320
20.40. Wymagania dotyczące wprowadzanych do obrotu baterii i akumulatorów.	320

20.41. Wymagania związane z projektowaniem produkowanego i wprowadzanego sprzętu	320
20.42. Postępowanie ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami	321
20.43. Zakaz unieszkodliwiania zużytych baterii i zużytych akumulatorów	321
20.44. Zakaz wprowadzania do obrotu oraz dystrybucji baterii i akumulatorów	321
20.45. Zbierający zużyte baterie lub zużyte akumulatory	321

Aneta Kaźmierska-Patrzyzna

Rozdział 21. Postępowanie z odpadami wydobywczymi	322
21.1. Uwagi wprowadzające	322
21.2. Decyzja zatwierdzająca program gospodarowania odpadami wydobywczymi	324
21.3. Obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczymi	325
21.4. Ocena ryzyka obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczymi	326
21.5. Obowiązki posiadacza odpadów wydobywczymi	326
21.6. Obowiązki wytwórcy odpadów wydobywczymi	327
21.7. Program gospodarowania odpadami wydobywczymi	327
21.8. Zarządzanie obiektem unieszkodliwiania odpadów wydobywczymi	327
21.9. Zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczymi	328

Anna Barczak

Rozdział 22. Postępowanie z odpadami komunalnymi	331
22.1. Uwagi wprowadzające	331
22.2. Ewidencja umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych	332
22.3. Gminny plan gospodarki odpadami	332
22.4. Obowiązki właścicieli nieruchomości	333
22.5. Określenie górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za korzystanie z usług związanych z odbieraniem odpadów komunalnych	333
22.6. Referendum gminne	334
22.7. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy	335
22.8. Zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	336
22.9. Zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	337

Anna Barczak

Rozdział 23. Międzynarodowe przemieszczanie odpadów	341
23.1. Uwagi wprowadzające	341
23.2. Administracyjne kary pieniężne	342
23.3. Lista „zielona” i „bursztynowa” odpadów	342
23.4. Podmioty uczestniczące w międzynarodowym przemieszczaniu odpadów	343
23.5. Procedury informowania	343
23.6. Procedura notyfikacji	343
23.7. Procedury przemieszczania odpadów	344
23.8. Rola Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w sprawie międzynarodowego przemieszczania odpadów	344
23.9. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1013) 2006 w sprawie przemieszczania odpadów – zakres obowiązywania	345
23.10. Ustalenia terminologiczne – pojęcie „przemieszczenia”	345
23.11. Zakres regulacji prawnej międzynarodowego przemieszczania odpadów	345

Aneta Kaźmierska-Patrzyzna

Rozdział 24. Gospodarka wodna	347
24.1. Uwagi wprowadzające	347
24.2. Instalowanie i użytkowanie urządzeń ochronnych	349
24.3. Korzystanie z wód	350
24.4. Monitoring jakości wód	351
24.5. Operat wodnoprawny	351
24.6. Opłaty i należności w gospodarce wodnej	352
24.7. Pozwolenie wodnoprawne	352
24.8. Prowadzenie pomiarów ścieków	355
24.9. Standardy jakości ścieków (standardy emisyjne)	356
24.10. Standardy jakości wód (standardy imisyjne)	357
24.11. Utworzenie i korzystanie ze strefy ochronnej ujęcia wody lub obszaru ochronnego zbiorników wód śródlądowych	359
24.12. Własność wód	360
24.13. Zakazy i ograniczenia związane z odprowadzaniem ścieków (generalne)	360

Aneta Kaźmierska-Patrzyzna

Rozdział 25. Zaopatrzenie w wodę i usuwanie ścieków komunalnych	361
25.1. Uwagi wprowadzające	361
25.2. Obowiązki dostawcy ścieków przemysłowych wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych	362
25.3. Obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego wobec odbiorców usług	363
25.4. Odcięcie dostawy wody) zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego	363
25.5. Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych (wieloletni)	364
25.6. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne	364
25.7. Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków	365
25.8. Ścieki	366
25.9. Taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków	367
25.10. Umowa o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków	367
25.11. Zakazy związane z odprowadzaniem ścieków bytowych i przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych	368
25.12. Zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków	369

Jacek Cheda

Rozdział 26. Zapobieganie zanieczyszczeniu morza przez statki	371
26.1. Uwagi wprowadzające	371
26.2. Armator	372
26.3. Obowiązek uiszczania administracyjnych kar pieniężnych	373
26.4. Obowiązki kapitana statku w zakresie zanieczyszczeń i wypadków morskich	373
26.5. Obowiązki załadowcy	374
26.6. Obowiązki związane ze zdawaniem do portowych urządzeń odbiorczych odpadów i pozostałości ładunkowych	374
26.7. Obowiązki związane z ochroną powietrza	375

26.8. Obowiązki związane z ochroną warstwy ozonowej	376
26.9. Obowiązki związane z przewożeniem statkiem ładunków niebezpiecznych lub zanieczyszczających	377
26.10. Obowiązki związane z zatapianiem ze statków odpadów i innych substancji.	377
26.11. Obszary morskie Rzeczypospolitej Polskiej	378
26.12. Przeglądy i inspekcje	379
26.13. Statek	379
26.14. Świadectwa międzynarodowe	379
26.15. Współpraca międzynarodowa w zakresie zwalczania zanieczyszczeń morza	380
26.16. Zakaz spalania odpadów na statku	380
26.17. Zwalczanie zanieczyszczeń morza	381

Monika Anna Król

Rozdział 27. Obowiązki wynikające z ochrony powierzchni ziemi.	382
27.1. Uwagi wprowadzające	382
27.2. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR)	385
27.3. Funkcje powierzchni ziemi	386
27.4. Monitoring jakości gleby i ziemi	386
27.5. Obowiązek zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby	387
27.6. Ochrona ilościowa gruntów rolnych, leśnych	387
27.7. Ochrona jakościowa gruntów rolnych.	389
27.8. Opłaty i należności za wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej, leśnej	390
27.9. Rekultywacja	392
27.10. Ruchy masowe ziemi.	393
27.11. Standardy jakości gleby, ziemi	394
27.12. Władający powierzchnią ziemi	394
27.13. Wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej, leśnej	395

Agnieszka Jaworowicz-Rudolf

Rozdział 28. Obowiązki wynikające z korzystania z kopalin użytecznych	396
28.1. Zagadnienia wprowadzające	396
28.2. Koncesja górnicza	396
28.3. Kopaliny podstawowe i pospolite	397
28.4. Obszar górniczy	397
28.5. Odmowa udzielenia koncesji.	397
28.6. Odpowiedzialność za szkody górnicze	398
28.7. Opłata eksploatacyjna	399
28.8. Organy koncesyjne	400
28.9. Plan ruchu zakładu górniczego	401
28.10. Plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego	401
28.11. Projekt zagospodarowania złoża	401
28.12. Przeniesienie koncesji	402
28.13. Sposób naprawienia szkody górniczej.	405
28.14. Szkada górnicza	403
28.15. Teren górniczy.	404
28.16. Tryb dochodzenia roszczeń o naprawienie szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego oraz o zapobieganie tym szkodom	404

28.17. Użytkowanie górnicze	405
28.18. Własność kopalin	405
28.19. Wygaśnięcie lub cofnięcie koncesji	405
28.20. Zakład górniczy	406

Jacek Cheda

Rozdział 29. Ochrona przyrody	407
29.1. Uwagi wprowadzające	407
29.2. Formy ochrony przyrody	408
29.3. Obowiązek uiszczania administracyjnych kar pieniężnych	408
29.4. Obowiązek uiszczania opłat za usunięcie drzew lub krzewów	409
29.5. Obowiązek uzyskania zezwolenia na odstąpienie od zakazów ograniczających korzystanie z nieruchomości na obszarach prawnej ochrony przyrody	411
29.6. Obowiązek uzyskania zezwolenia na pozyskiwanie roślin, zwierząt i grzybów	412
29.7. Obowiązek uzyskania zezwolenia na przeniesienie z ogrodu botanicznego lub ogrodu zoologicznego do środowiska przyrodniczego roślin lub zwierząt gatunków zagrożonych wyginięciem	412
29.8. Obowiązek uzyskania zezwolenia na utworzenie i prowadzenie ogrodu botanicznego lub zoologicznego	413
29.9. Obowiązek uzyskania zezwolenia na utworzenie i prowadzenie ośrodka rehabilitacji zwierząt	414
29.10. Obowiązek uzyskania zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów	415
29.11. Obowiązki posiadacza żywych zwierząt gatunków dzikiej fauny i flory	416
29.12. Ochrona przyrody	416
29.13. Ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości na obszarach prawnej ochrony przyrody	417
29.14. Ograniczenia w zakresie posiadania i obrotu żywymi zwierzętami gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi	417
29.15. Zakazy ograniczające korzystanie z nieruchomości na obszarach prawnej ochrony przyrody	418

Monika Anna Król.

Rozdział 30. Korzystanie z zasobów leśnych	419
30.1. Uwagi wprowadzające	419
30.2. Podstawowe kategorie pojęciowe	420
30.3. Gospodarka leśna	421
30.4. Lasy ochronne	423
30.5. Leśne kompleksy promocyjne	424
30.6. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe	424
30.7. Plan urządzenia lasu (PUL)	425
30.8. Powiększanie zasobów leśnych. 30.8.1. Zasada powiększania zasobów leśnych.	426
30.9. Służba Leśna i Straż Leśna. 30.9.1. Służba Leśna (SL)	427
30.10. Trwale zrównoważona gospodarka leśna.	428
30.11. Udostępnianie lasów	429
30.12. Zakaz wstępu do lasu.	430
30.13. Zasada trwałości utrzymania lasów.	430
30.14. Zmiana przeznaczenia gruntu leśnego na cele nieleśne	430

Monika Anna Król

Rozdział 31. Korzystanie z zasobów zwierzyny łownej	432
31.1. Uwagi wprowadzające	432
31.2. Podstawowe kategorie pojęciowe	433
31.3. Gospodarka łowiecka	435
31.4. Obwody łowieckie	436
31.5. Państwowa Straż Łowiecka (PSŁ)	438
31.6. Polski Związek Łowiecki (PZŁ)	438
31.7. Szkody łowieckie	439
31.8. Świadczenie usług turystycznych obejmujących polowanie	441
31.9. Wykonywanie polowania	441

Joanna Miłkowska

Rozdział 32. Rybactwo śródlądowe	444
32.1. Amatorski połów ryb	444
32.2. Dozwolone przez prawo narzędzia rybackie	444
32.3. Obowiązki uprawnionego do rybactwa	445
32.4. Obręb hodowlany	445
32.5. Obręb ochronny	446
32.6. Obwód rybacki	446
32.7. Ograniczenia połowu	447
32.8. Operat rybacki	447
32.9. Państwowa Straż Rybacka	448
32.10. Polski Związek Wędkarski	449
32.11. Racjonalna gospodarka rybacka	450
32.12. Rybactwo śródlądowe	450
32.13. Społeczna Straż Rybacka	450
32.14. Uprawniony do rybactwa	451

Joanna Miłkowska

Rozdział 33. Rybołówstwo morskie	452
33.1. Centrum Monitorowania Rybołówstwa	452
33.2. Kwota połowowa	452
33.3. Licencja połowowa	452
33.4. Limity połowowe	453
33.5. Nakład połowowy	453
33.6. Połowy sportowo – rekreacyjne	453
33.7. Połowy w celach naukowo-badawczych i szkoleniowych	454
33.8. Przyłowy	454
33.9. Rejestr statków	454
33.10. Rybołówstwo	455
33.11. Rybołówstwo morskie	455
33.12. Wspólna Polityka Rybołówstwa Unii Europejskiej	455
33.13. Wspólnotowa Agencja Kontroli Rybołówstwa (CFCA, ang. Community Fisheries Control Agency)	456
33.14. Zdolność połowowa	456
33.15. Zezwolenie połowowe	456

Monika Anna Król

Rozdział 34. Humanitarna ochrona zwierząt	458
34.1. Uwagi wprowadzające	458
34.2. Podstawowe kategorie pojęciowe prawnej ochrony zwierząt	459
34.3. Dobrostan zwierząt	462
34.4. Doświadczenia z użyciem zwierząt	463
34.5. Humanitarne traktowanie zwierząt	465
34.6. Transport zwierząt	467
34.7. Ubój gospodarczy	468
34.8. Zabiegi na zwierzętach	468
34.9. Zwierzęta wykorzystywane do celów szczególnych	469

Jacek Cheda

Rozdział 35. Korzystanie z zasobów genowych	470
35.1. Uwagi wprowadzające	470
35.2. Genetycznie modyfikowane organizmy	471
35.3. Obowiązek uzyskania zezwolenia na tranzyt produktów GMO	472
35.4. Obowiązek uzyskania zezwolenia na wprowadzenie do obrotu produktu GMO	473
35.5. Obowiązek uzyskania zezwolenia na wywóz za granicę produktów GMO	473
35.6. Obowiązek uzyskania zezwolenia na zamierzone uwolnienie GMO do środowiska w celach innych niż wprowadzenie do obrotu	475
35.7. Obowiązek uzyskania zezwolenia na zamknięte użycie GMO	475
35.8. Ocena zagrożeń	476
35.9. Odpowiedzialność cywilna za nieprawidłowe użycie i wykorzystanie GMO	477
35.10. Odpowiedzialność karna za nieprawidłowe użycie i wykorzystanie GMO	477
35.11. Organy właściwe do spraw GMO i ich zadania	479
35.12. Oznakowanie produktów GMO	479
35.13. Produkty GMO	480
35.14. Rejestry	480
35.15. Użytkownik GMO	480
35.16. Zakaz klonowania ludzi	481

Monika Anna Król

Rozdział 36. Rolnictwo ekologiczne	482
36.1. Uwagi wprowadzające	482
36.2. Podstawowe kategorie pojęciowe prawnej regulacji rolnictwa ekologicznego	484
36.3. Certyfikacja produktów ekologicznych	485
36.4. Konwersja na produkcję ekologiczną	486
36.5. Podjęcie działalności w rolnictwie ekologicznym	486
36.6. Zasady produkcji ekologicznej	487
36.7. Znakowanie produktów ekologicznych	487
Wybrana literatura	489